

קול התורה

פנינים יקרים מליקטים מספר קול רודי עה"ת ומועדים מאת הרב רבי רודי פראנר שליט"א
נשיא דהתאחדות קהילות החרדים בעיר הבירה לונדון יצי"ו

בסוכות תשבו שבעת ימים וגו'

למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל וגו'. עי' מסכת סוכה דף י"א ע"ב וגם בשו"ע או"ח סי' תרכ"ה דהני סוכות דהאי קרא הם עניי כבוד ופירושו המפרשים דהא דנקבע חג הסוכות בתשרי אף דעניי כבוד התחילו להגן עליהם ביציאת מצרים בניסן ה"ט משום דבתשרי הימים כבר קרים לקראת החורף ומוכח יותר שמקיים מצוה כשיצא מדירת קבע לדירת ארעי משא"כ ביומי ניסן שהם תחילת ימי הקיץ והחום מתגבר לא נראה שמקיים מצוה דבלא"ה נוחא ליה לישב בסוכה [עי' בספר הסוכה בשם המהר"ל והאבן עזרא בזה] אלא דצ"ע מהא דאיתא ריש מס' ע"ז דף ג' ע"א דלעתיד לבא ינסה הקב"ה את אוה"ע הטוענים שגם הם היו שומרים המצוות אילו ניתנו להם ויתן להם מצות סוכה ויוציא חמה מנרתיקה והם יבעטו בה הרי דנסיון הסוכה הוא החום ולא הקור ונראה דבעצם עיקר הנסיון שכלל ישראל מיוחד בכחו לעמוד בו הוא ההסתרה והסתירות שנראות בהנהגה של הקב"ה שבכ"ז ישראל נשארים נאמנים לאמונתם ולא מסירים מעל עצמם עול מלכות שמים בכל המצוות ומדה זו ירשו מאאע"ה ומיאע"ה בעקידת יצחק שהקב"ה הבטיח לאאע"ה שזרעו יהיה כחול הים ואח"כ צוה לו לשחוט את בנו יחידו ולא התרעם וזה גם ענין הנסיון שבמצות סוכה שאוה"ע לא יכולים לעמוד בו שגם הם ידעו דעיקר הטעם של חשיבות הסוכה הוא משום הקור אלא שפתאום יראו דהנסיון הוא החום ואז יבעטו בה דלא עומדים בסתירה והסתרה משא"כ ישראל ומזה הטעם אולי קבעו לקרא בחוה"מ סוכות דוקא בפרשת כי תשא שבה בקש מרעה"ה מהקב"ה הודיעני נא את דרכיך ופירושו חז"ל במס' ברכות דף ז' ע"א ששאל למה יש צדיק ורע לו ורשע וטוב לו וכו' דעיקר הנסיון הוא העסתרה והסתירה שיש צדיק מקיים כל המצוות והבטיח הקב"ה ויתן לך וגו' ואעפ"כ רע לו כאילו ח"ו אין כאן מנהיג לבירה ואין קיום להבטחות התורה.

ויהי בשלם סוכו ומוענותו בציון (תהלים ע"ז ג).

שלם היינו ירושלים והשם שלם הוא השם שנתן לה מלכי צדק מלך שלם וירושלים הוא צירוף יראה שלם דכמבואר במדרש בר"י נ"ו ט"ז וי"ל דכוונת הפסוק היא דכל ששמה היה עדיין רק שלם כפי שנתן לה מלכי צדק ועדיין לא צורף לה שם יראה שנתן לה אאע"ה שאמר בהר"י יראה [וכדאיתא בפס"ז פרשת וירא כ"ב י"ד דמלכי צדק קרא לה שלם ואברהם קרא אותה יראה לפיכך נקראת ירושלים על שם שני צדיקים אלה] עדיין היתה השראת השכינה שם בבחינת סוכה דירת ארעי ולא בבחינת מעון דירת קבע ודירת קבע היתה אז בציון ורק אחרי שבה אאע"ה וחיידש בה ענין יראה וזכה בזה לכל דורותיו באה השכינה מציון לירושלים ונעשה שם השראת השכינה קבועה

בנמי ע"ז ד' ג' ע"א מצוה קלה יש לי וסוכה שמה וכו' כל אחד ואחד וכו'

ועושה סוכה בראש גגו וכו' והקב"ה מקדיר עליה חמה בתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא. נראה דהא דנתנסו האומות דוקא במצות סוכה ה"ט שיש חידוש במצות סוכה שאינו נמצא במצוה אחרת שהקב"ה נתן לנו מצוה ולפעמים מעכב בעדנו מלקיימה דאם ירדו גשמים או זורחת חמה חזקה שמצטער טובא אינו יכול לקיים המצוה וקורה הדבר שהקב"ה יוריד גשם או יוציא חמה להראות שאינו מרוצה בקיום המצוה על ידינו וכדאיתא במתני' דסוכה כ"ח: למה הדבר דומה לעבד שבה למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו ובאמת נסיון גדול הוא באמונה דמי לנסיון של אאע"ה בזמן העקידה שנראה כאילו יש כאן סתירה בהנהגה ובצווי שלפניו וע"כ דוקא במצוה זו הוא דנבחנו אוה"ע דאע"ג דיכולים לקבל צווי אבל אינם יכולים להשתעבד כ"כ שאפילו אם יראו סתירות וקושיות עדיין ישארו בתומתם

בנמי ע"ז ד' ב' ע"ב לעת"ל יבאו אומות העולם לטעון לפני הקב"ה דגם הם רוצין לקבל שכר על שבנו שווקים ומרחצאות וגשרים וכו' והכל כדי שיתעסקו ישראל בתורה וכו'.

וישיב להם הקב"ה שוטים שבעולם בניתם שווקים להושיב בהם זונות וכו' ויש להבין מה הוא הס"ד של אומות העולם וכי רוצים לטעון בשעה זו שקר לפני הקב"ה היודע מחשבות ונראה דהם ס"ל דמצוות אינן צריכות כוונה וממילא אף דלא חשבו לגמול טוב לישאל מה"מ ס"ו עשו דברים שישאל נשתמשו בהם להקל להם עסק התורה וע"ז משיב להם הקב"ה דאפילו לשיטתם אדרבה הם הפריעו ישראל מלעסוק בתורה דכל בנינם רק להרבות עבירות וטומאה ולא היה בכ"ז סיוע כלל אלא להיפך ושוב בקשו דלכה"פ יתן להם הקב"ה עוד מצוה לנסותם ונתן להם מצוה קלה של סוכה וכל אחד בנה לעצמו סוכה בראש גגו ושוב הדקיר עליהם חמה וכל אחד מבעט בסוכתו ויצא ואף דמצטער אה"ה דפטור אבל בעוטי לא היו להו לבעוט ע"ש דף ג' ע"א וע"ב ויש להבין וכי מפני שבעטו מגיע להם להיות נענשים לעולמי עד ויש לומר דהנה הגמ' ותוס' בר"ה דף ז' מחלקין בין ישראל לעכו"ם העושה מצוה על מנת שיהיה בנו דישאל נקרא צדיק גמור דאף אי לא נעשה מבוקשו אינו תוהה על הראשונות משא"כ עכו"ם שבכה"ג תוהה על הראשונות וי"ל דבדרך דומה מתפרש הענין לגבי הא דבעטו כל אחד בסוכתו דהם רצו לנחול עה"ב עבור הטוב השורה שם והיו מוכנים להשתדל לעשות מצות כדי לרכוש הדבר אבל אם ראו שקיום המצוה יש בו צער שוב לא רוצין לא הקיום ולא השכר דלא כדאי להם דתמיד שוקלים הרווח שבדבר וכאן לא שוה להם השכר נגד הצער ותוהין על כל הקבלה מעיקרא דדרכם שיהיו תוהין על הראשונות וע"כ נענשו

המהר"ל כותב בספר גבורות ה' פמ"ו דהא דהתורה קראה לחג הסוכות בשם חג האסיף ה"ט דאז מתעלים וחוזרין ומתאספים ישראל לשכון אצל אביהם שבשמים. וע"ש שגם מסביר דבחג הפסח היתה תחילת יצירתם של ישראל ובחג השבועות הגיעו ישראל לקומת גידולם וא"כ דינא הוא דבחג הסוכות חוזרין שלמים לקבוע מקומם במקור מחצבתם והנה

המקובלים מביאים משם האר"י ז"ל בשעה"כ ובפע"ח דפסח הוא לידה והתחלת התיקון של ז"א ושבעות הוא גמר ירידת המוחין בז"א וסוכות הוא גמר תיקון החסדים בנוקבא ובשלמא לגבי פסח ושבעות יש להשוות הדברים עם מה שכתב מהר"ל לילדת ז"א מכוון נגד יצירת ישראל וירידת המוחין בז"א מכוון נגד השלמת גדולתם של ישראל אבל לגבי סוכות האין אפשר להשוות תיקון החסדים בנוקבא עם ענין האסיפה והחזרה למעלה לאחר שנגמר התיקון דבכל מקום דאיכא חזרה ואור חוזר הוי מצד הגבורות ובסוכות אדרבה בין מצות סוכה ובין מצות ד' מינין הכל מצד החסדים הניתנים לנוקבא בבחינת אור מקיף ואור פנימי כנגד פנימיות וחיצונות העולמות ונראה דירידת החסדים בנוקבא הא גופא הוי בגדר חזרה למקור דכשהנוקבא גומרת תיקונה שהתחיל תיקון זה בר"ה והמשיך ביה"כ ונגמר עתה בחג הסוכות ממילא מתעלה הנוקבא והגבורות ממתקין דבפסח ובשבועות כשעדיין היה ז"א צריך לתקן א"ע לא היה מתקן הנוקבא אבל בסוכות כשהוא כבר בשלמות יכול להשפיע בנוקבא וכל זה מרומז גם בקרבנות החג דז"א היינו ישראל שהם אור לגוים לכל גויי הארץ והנוקבא היינו אוה"ע הניתלים למטה במקום הקליפות ובפסח ושבעות עדיין הוצרכו ישראל לתקן עצמם ביציאה ממצרים ובקבלת התורה ורק בחג הסוכות כשכבר השלימו א"ע משפיעים ישראל חיות דקדושה לאה"ע ומקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות וגורמים תענוג גדול למעלה בביטול כח הקליפות להחזיר כל הבריאה למקורה וע"כ זוכין שבשמי"ע מגיעים לבחינת יחוד שלם.

בפרשת אמור הקדימה תורה מצות ארבעת המינים לפני מצות סוכה.

ולכאורה תמוה דהלא חיוב סוכה קודם שמתחיל בתחילת הלילה ואילו מצות ארבע מינים זמנה רק ביום ורואין דהמשנה במסכת סוכה הקדימה באמת דיני הסוכה בשני פרקים הראשונים

והמתנה עם דיני ארבעת מינים עד פרק שלישי והיה נראה ליישב דבתורה שבכתב שניתנה יחד עם הקמת המשכן שלולב ניטל מה"ת במקדש כל שבעה ויש בו ז' מצות חיוביות משה"ה קדם לסוכה שמצוה חיובית שלה רק ליל ראשון של חג דשאר כל הימים הוי רק מצוה קיימית ואיסור לאכול חוץ לסוכה אבל המשנה שסידרה רבי שהיה לאחר החורבן שמאז גם מצות לולב אינה אלא יום אחד מה"ת בזה הקדים באמת לעסוק במצות סוכה שזמנה כבר בלילה לפני מצות לולב שזמנו רק ביום.

בחג הסוכות זכינו לשתי מצות שהן סוכה וארבעת מינים. ונצטוונו לקיימם בשמחה במשך שבעת ימים דכתיב לגבי סוכה פרשת ראה [דברים ט"ז ג'] חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך ושמחת בחגך אתה ובנך וגו' ולגבי ד' מינים כתוב פרשת אמור [ויקרא כ"ג מ'] ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים וגו' אלא דשבעת הימים של ד' המינים והשמחה שעמהם מצותן אף ורק בביהמ"ק כדמבואר במתני' דסוכה מ"א. [וע"ש ברש"י בשם הת"כ דלמד מדכתיב לפני ה' וגו'] וצריך להבין למה נתייחדה האי מצוה והשמחה שלה דוקא בביהמ"ק ומ"ש ממצות סוכה והשמחה שלה שאין בהן תנאי כלל וחייבם בכל מקום ואולי כדי ליתן טעם לדבר נוכל לדייק דמצות סוכה דומה שניתנה לאדם עשיר ומצות ארבעת המינים לאדם עני שהעשיר יש לו שדות ששמח בהם בזמן האסיף כאשר מכניס תבואתו לביתו ואז צותה לו תורה שיצא ויעשה סוכה וידור בה ז' ימים חוץ לביתו כדי שיבין שעיקר רכושו בא לו מן השמים ולא יחשוב כחי ועוצם ידי עשו לי החיל הזה ולכן גם אמרו וכו' דף י"ב. דהסכך של הסוכה צריך להיות עשוי מפסולת גורן ויקב היינו דעשית הסכך והסוכה פוסלת מאצלו מחשבת הגאווה שתוכל לבא לו ע"י הגורן והקב שזמניו לביתו אבל מ"מ כיון דסו"ס יש לו תבואה מרובה לא הוצרכה תורה לצוותו לקבל שמחה רוחנית דממילא הוא שמח במה שיש לו ולא יצדק גיסא מצות ד' מינים ניתנה לאדם עני דאין בהן ד' מינים שום דבר הבא מהגורן או מהיקב והמצוה באה לנחמו ולבשרו שאם לא זכה לגורן ויקב מרובה עדיין לא יתייאש דאכתי יש עוד כמה מינים אחרים שאפשר שיכניס לביתו ומשה"ה כתוב אצלו ושמחתם לפני ה' וכו' דבמקום שמחה גשמית שאינו שרוי בה כ"כ יאה לו לכה"פ שמחה רוחנית ליראות לפני ה' ולדעת שהקב"ה מבקש קרבתו ויכול שם לבקש ולהתפלל שעוד יזכה לכל טוב.

בנמי סנהדרין פ"ח: מסקינן דלמ"ד לולב אינו צריך אגד אינו עובר משום בל תוסיף אם מוסיף מינים בלולב משום דאמרין האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי

ואין להם צירוף יחד לקלקל צורת המצוה. ולעומת זה רואין בר"ה כ"ח: דהוי שייך לעבור בכל תוסיף בישן בסוכה בשמיני שהוא שפיר מצטרף לעיקר המצוה של שבעת ימי החיוב ומקלקל צורתה וכדי ליתן פירוש מורחב ומחודש להבדל שבין מצות ד' מינים לבין מצות סוכה לגבי הנ"ל נראה להקדים דחג הסוכות יש בו שתי בחינות דמצד אחד שייך שלש רגלים והוא האחרון בסדר שלהם כדמבואר בפסוקי פרשת תורה ובפרשת פנחס ובפרשת ראה דכתיב שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך וגו' וחג האסיף וגו' וגם קתני בר"ה דף ד' ע"ב דל"ש עוברין משום בל תאחר רק לאחר שעברו כל הג' רגלים כשחג הסוכות אחרון דבעי שיעברו עליו הרגלים כסדרם ומצד שני מיניו דסוכות שייך גם לימים נוראים דהו"ש ומ"ע הוי גמר הדין של ר"ה ויה"כ ובהן מסירת הפתקין כדמובא בזוהר ובשעה"כ ועוד דבמדרש פרשת אמור מובא דכשישראל יוצאין ולולביהן בידיהן רואין כ"ע שהן נצחו בדין שביה"ז נכנסו לדון עם אוה"ע והיוצא וכלי זיינו ביזו מראה שהוא וי"ל דהני שתי בחינות שיש בחג הסוכות מכוונים לשתי בחינות שיש בתשובה תשובה מיראה ותשובה מאהבה עי' יומא פ"ו: דאם מסתכלים על חג הסוכות כסוף הימים הנוראים אז ענינו הוא תשובה מיראה דומיא דר"ה ויה"כ ועיקר הקשר עם ימים נוראים בא ע"י מצות ד' מינים

שמובא בספרי המקובלים שעי' הנענועים נכנסים החסדים מז"א בבחינת אור פנימי בתוך נוקבא ועי' ההקפות באים עליה בבחינת אור מקיף וכיון דהוי בחינת תשובה מיראה לא שייך בזה כל תוסף דאדם יכול להרבות בתשובה מיראה כל מה שירצה אבל מצות סוכה מראה על הקשר שיש לו לחג זה עם השלש רגלים שבהם כתיב ושמתת בחגך בחינת שמחה ואהבה וגם אמר קרא למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי וגו' שהוא המשך החסד העליון של יציאת מצרים באתערותא דלעילא ואומרים המקובלים דשיבת הסוכה נותנת לנוקבא אור מקיף של חסדים מא"ע והחמשה ימים שבין יו"ה"כ לסוכות מכניסים בה אור פנימי של חסדי א"ע ועליהם אמרה תורה וביום הראשון וגו' ודרשינן בתנחומא פרשת אמור ראשון לחשבון עונות וכתב החת"ס וכן גם בספר קדושת לוי דהוא ראשון לחשבון זכויותו שהעונות הזדונות נהפכו לזכויות ע"י תשובה מאהבה עדאיתא שם ביומא ובה א"א לאדם להרבות כל מה שרוצה להשפעה גבוהה כזו אינה בידינו וע"כ בזה איכא משום כל תוסף ובה מובן גם הא דאיתא בש"ס ע"ז דף ג' ע"א שבסוף הימים הקב"ה יתן לאומות עכו"ם מצוה קלה אחת והיא מצות סוכה וכדי לנסותם יקדיר עליהם חמה כתקופת תמוז וכל אחד יצא ויבעט בסוכתו דמסיק שם לדלינא היו פטורין כמו כל מצטער אלא דנתפסו על שבעטו והיינו דלא שייך אצלם להבין מדרגה עליונה של הסוכה ולשמור עליה ליהנות מהחסדים שמשפיעה אחרי שתפסוק החמה מלצערם וע"כ א"א שיהיו לעולם שוים לישראל להיות עם הנבחר שאיפה להשגה כזו.

בין בחג הסוכות ובין לביל פסח מצינו מצוה המתקיימת במספר ארבע.

בסוכות בארבע מינים ובפסח בארבע כוסות אלא דבסוכות יוצאים מדירת קבע וגולים לדירת ארעי ומקיימים מצות ארבעת המינים כשהם אגודים יחד דוקא ואילו בליל פסח יושבים בהסיבה בתוך הבית כבני מלכים ושותין ארבע כוסות דוקא כשהם נפרדים אחד מהשני לפי סדר ההגדה הדשונה ד' כוסות כולם יחד לא יצא וכפסק השו"ע א"ח סי' תע"ב ס"ח ויש בזה רמז דכשישראל בגלות אז מתקיימים ע"י האחדות דוקא שיחזקו וישמרו על עצמם בלי לצאת לחפש בחוץ כשהם בשלוי ושלוחה אז יכולים להתפזר וגם לצאת לחוץ לקרב את האחרים ויש להסמך לזה הא דאיתא בברכות ס"ג. תנא הלל הזקן אומר בשעת המכניסים פזו בשעת המפזרים כנס

במתני' סוכה ל"ד: פליגי ב"ש וב"ה באתרוג של דמאי דב"ש פוסלים וב"ה מכשירים. ובגמ' א"ח"כ ל"ה:

מ"ט דב"ה כיון דאי בעי מפקיר להו לנכסיה והוי עני וחזי ליה השתא נמי לכם קרי ביה וכו' ושוב פליגי ב"ש וב"ה בענין הנענועים ע"ש במתני' ל"ז: היכן היו מנענעים באנא ה' הושיעה נא דברי ב"ה ב"ש אומרים אף באנא ה' הצליחה נא ונראה דלשיטתם דלעיל בענין אתרוג של דמאי אזלי דב"ש דאמרי מנענעים באנא ה' הצליחה נא ה"ט משום דס"ל דלא סגי שאדם יעשה השתדלות לבקש שיועה כמו שאומרים ב"ה דרק באנא ה' מנענע ומשתדל אלא גם ישתדל לבקש להצליח וא"כ מובן דס"ל לב"ש דאינו יוצא באתרוג של דמאי דהא כל עיקר טעמם של ב"ה דיוצא בדמאי משום דיכול להפקיר נכסיו ולהיות עני והיא דמאי ראוי לו וב"ש מובן דלא ניחא להו בהכי דאין לאדם להעלות על דעתו להתהפך לעני דאדרבה מנענע באנא ה' הצליחה נא לסימן ששאיפתו שיהא מצליח בנכסיו והאין ירמו באתרוג של דמאי על אפשרות של עניות.

במדרש יקרא רבה פרשת אמור ל' השדרה של לולב דומה לשדרה של אדם וההדס דומה לעין והערבה דומה לפה והאתרוג דומה ללב.

יש להבין לפ"ז למה אמרה תורה שהג' מינים הראשונים אגודים יחד והאתרוג עומד לבדו רק שצריך בכל יום לקרבו לאחרים בשעת נטילת הלולב [עי' בגמ' סוכה ל"ד: ובגמ' א"א סי' תרנ"א סק"ה ובב"י שם סי' תרנ"א בשם הרב מנחם מרקנט] וכי לבו של אדם עומד בפ"ע ואולי יש כאן רמז דעבודת האדם היא שכל מה שרואה [הדסים] וכל מה שאומר [ערבות] וכל מה שעושה [לולב] לא ישאר בבחינת הכרח והבנה מצד שכלו לבד אלא שגם ירגיש בלבו התועלת שבכ"ז דהיינו שמה שמוחו ושכלו מבין יכנס ללבו לשנות את טבעו וכיון דצריך לעבוד על זה תמיד ע"כ לא נקשר האתרוג עם האחרים על דבר שנקבע בלי עבודה המתחדשת בכל יום ברצון ובטורח

בברכה"מ הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת וכו'.

דסוכת דוד היא מדת המלכות וכיון שמקבלת מהמדות שלמעלה ממנה ולית לה מגרמה כלום ועוד דגם מעשי התחתונים משפיעים עליה ע"כ יכולה ליפול ובהא אפשר לפרש הא דכתיב [שמואל ב' ו' י"ד] ודוד מוכרר בכל עוז לפני ה' וגו' ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון ותרא ותבז לו בלבה וגו' ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל וגו' כהגלות נגלות אחד הרקים וגו' ויאמר דוד אל מיכל וגו' ונקלותי עוד מזאת וגו' ונראה בביאור הדברים דמיכל בת שאול משבט אפרים בן יוסף שורש נשמתה בא מבחינת יוסף שהוא מדת היסוד ולא הבינה שבחינת המלכות תלויה בקבלת השפעה ממקום אחר משא"כ דוד שהוא עצם מדת המלכות ביזה את עצמו לגבי הארון ולגבי הלוחות והתורה להורות דרוצה להיות טפל להם שיקבל כחו רק מהם והוא גם ענין האושפיזין שבכל יום בא אחד מהם שהוא מרכבה למדתו באחת מז' הספירות להשפיע בתוך דירת ארעי של הסוכה והיא אצל כל אחד מישראל סוכת דוד שאינה דירת קבע ותלויה בקבלה מאחרים ומלמעלה וביום השביעי ה"ר היו דוד עצמו האושפיזין שכבר גמר בנינו וקיבל כל הצריך לו והוא מתחזק אז בכח עצמו וע"כ הוא גמר החתימה לטובה.

את יום חג הסוכות הזה זמן שמחתנו וכו'.

לסוכות מייחדין לשון זמנה יותר מלשאר ימים טובים ורגלים ונראה לתת טעם מחודש לדבר דהנה בחג נידונים על המים כדאיתא במתני' פ"ק דמס' ר"ה ט"ז. ומש"ה בסוכות גם מנסכין ניסוך המים כל ימי החג שלא שייך בשאר ימות השנה ואעפ"כ אמרו לנו ז"ל דגשמים סימן קללה בחג ע"י מתני' דריש תענית דף ב'. וכן גם פ"ב דסוכה דף כ"ח: תנן דאם ירדו גשמים בחג דמי לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו ולכאורה סותרין הענינים אהדי אלא בע"כ צריך לפרש דנידונים על המים וצריך להתפלל עליהם בחג ומ"מ

לא רוצין שהתפלה תיענה ותתקיים מיד אלא אדרבה תמתין להתקיים עד שעבר החג ומכאן למידין לכל דבר דאף דמבקשים ומתפללים להקב"ה אין הכרח לקוות שתתקיים הבקשה מיד ואדרבה לפעמים כדאי שתמתין להתקיים וידיעה זו הנלמדת מסוכות מונעת מן האדם כאב לב של עיון תפילה כשרואה שאין תפילתו נענית מיד וממילא מעצם הענין יכול לשאוב שמחה לכל ימות השנה בענין תפילתו ואמונתו ובטחונו בהשגחה פרטית.

בפיוט שבחזרת הש"ץ דשחרית יום ב' דסוכות [בתחלה לפני ברכת מגן אברהם]

עני קחו מוסרי ואל כסף וכו'. יש לפרש הכוונה ע"פ מה שהביא החיד"א בשם הגדולים במערכת ר' יהודה אריה די מודינא שדרש קרא דישעיה הנביא דכתיב ותפרעו כל עצתי ותוכחתי לא אביתם קחו מוסר ולמדו חכמה ואל תרפעו וגו' שהקדים לבאר דאם אחד מקנה חפץ לחברו אע"ג דאין הבדל לגבי תוקף הקנין אם מקנה דרך מכירה או דרך מתנה ומ"מ יש נ"מ גדולה ביניהם לענין הנהגת הקונה דהמקבל מתנה לא יעיז לשברה לעין הנותן ולצערו להראותו דמבזה מתנתו משא"כ בלוקח בכסף שיכול לשברה לעין המוכר דמאי איכפת לו כל ענינו במכירה רק ריוח כסף וזה יש לו ובה דרש את דברי הנביא ופירש לשון תפרעו מלשון פורע מעות שהיה מוכיח את עדתו ואומר להם אתם נותנין לי שכרי וע"כ חשבתם שקנייתם בכסף את תוכחתי ולא אביתם לשומעה אלא זרקתם אותה מעליכם מיד בפני ואני אומר לכם שאני נותן לכם מוסרי בחנם ותקחו אותו ולא תפרעו וא"כ תצטרכו לשומעו ולא תעיזו לזרוקו מעליכם וגם כאן י"ל דכוונת הפייטן לומר קחו מוסרי בחנם ואל כסף ולא תשלמו כסף וא"כ תצטרכו לשומעו.

במתני' סוכה ל"ז: והיכן היו מנענעין וכו'.

מבאר בכתיב המקובלים בשם אר"י ז"ל דהני נענועין בהלל שמושיט הלולב לכל צד ומחזירו ללבו הם ענין של הכנסת אור פנימי לתוך נפשו ואילו ההקפות שמקיפין את הבימה באמירת הושענות הם ענין של אור מקיף ואולי מש"ה בהלל אומרים לשון הושיעה וכו' שיש בו כל ד' אותיות משם הויה-ה ובהושענות וכו' אומרים הושע וכו' שיש בו רק אותיות ה"ו משם הויה-ה דאור פנימי בעי תוקף יותר מאור מקיף.

בהלל אומרים הושיעה נא ובהושענות אומרים הושע נא.

וצריך להבין טעם שינוי הלשונות ואולי י"ל דבהלל אומרים אנא ה' הושיעה נא ומזכירים שם הויה-ה שהוא שם הרחמים ובהושענות אומרים הושע נא למענך אלקינו הושע נא מזכירים שם אלקינו שהוא שם מדת הדין וי"ל דמש"ה בהלל מקדימים אנא ה' וכו' לסימן בקשה ותחינה לרחמים ובהושענות אומרים מיד הושע וכו' ולא מקדימים לשון אנא ומש"ה גם בהושיעה נא יש בו כל ארבע אותיות י-ה-ו-ה של שם הויה-ה כנגד מדת הרחמים ואילו הושע נא מכוון כנגד מדת הדין וע"כ אומרים שם הושע נא למענך אלקינו וכו' הושע נא למענך בוראנו וכו' והיא במדת הדין דמאן דיהיב חיי יהיב מזוני וכו' דאם הקב"ה ברא אותנו מבקשים בדין שיוון אותנו ויפרנס אותנו ואולי בזה נוכל להבין גם לשון הפיוט שאומרים בהו"ר הושע נא והושיעה נא וכו' דלאורה הוי כאילו אומר פעמיים אותו דבר ולהנ"ל ניחא דמבקשים הושע נא תחילה במדת הדין ואם לא יועיל אז מבקשים מיהא הושיעה הא במדת הרחמים

בפיוט הושענות המתחיל אבן שתיה

בא"ד הר המוריה והר יראה וכו'. הא דבאות ו' משתמש בו החיבור שלכאורה אין לו חשיבות למנותו בסדר הא-ב היינו דוקא הכא דאיכא בעצם המשך בין הר המוריה להר יראה דהא דישאל מתפללים שיבנה ביהמ"ק בב"א היינו בזכות העקדה שנתקיינה באותו הר וע"כ תיכף אחר שמזכירים זכות הר המוריה מקשרים לזה תפילה שיהר יראה שיתגלה מלכותו ית' לעין כל לעולם בהר זה בבנין בהמ"ק וכמ"כ בפיוט המתחיל אום אני חומה בא"ד ההרועה עליך ונחשבת כצאן טבחה דגם שמונה וי"ו החיבור בסדר הא-ב הא דההרועה על קידוש השם נחשבים כצאן ההולך לטבח דאינם מורדים ונלחמים כנגד גורלם היינו משום שהם הרועים עליך שיועדים שזוכים זכות גדולה ע"י מיתה על קדו"ש וכמ"כ בפיוט המתחיל אדם ובהמה שאומרים בהו"ר בא"ד הוד להבל דמה ונמשל כבהמות נדמה תרועיהו מתפרשים ביחד דהא דהוד האדם דומה להבל ואינו דבר של ממש היינו משום דבאמת האדם דומה לבהמה שהוא חומר מגושם וע"כ אות וי"ו שחיבור נמנה בסדר בא-ב וכמ"כ בפיוט של הו"ר המתחיל אדמה מארר בא"ד הון ממארה ואוכל ממהומה הא דאשפר לבקש על הון ממארה היינו דוקא הון כזה שמיחד לאוכל והיינו לצורכי האדם ההכרחים לאפוקי מהון הנצרך למותרות דעליו אין מבקשים וע"כ גם הכא סגי ליה באות וי"ו החיבור להורות דשניהם תלויים זה בזה.

בפיוט הושענות המתחיל אום אני חומה

בא"ד ההרועה עליך ונחשבת כצאן טבחה. הא דמהני כאן וי"ו החיבור לימנות בסדר א' ב' ה"ט דמחובר במיוחד להא דקדם דלא רק ישראל מוסרין נפשם למען ה' אלא דגם אם מתבזים בזה שנחשבים בעיני הגוים כצאן טבחה חלשים הנהרגים סתם בכ"ז לא מתחשבים בדבר שהם יודעים בעצמם שאדרבה היא גבורה לישאר אדוקים באמונתם ושמוחים למסור נפשם ברצון עליה ומגיע להם זכות כפולה.

בפיוט הושענות המתחיל אדון המושיע בסופו קוראין תושיע רחומיך תושיע שוחרייך הושיע תמימיך תושיע וכו'.

יש לעיין למה דוקא אצל שוחרייך כתוב לשון הושיע ולגבי כל האחרים לפניו ולאחריו כתוב תושיע ונראה דההבדל בין תושיע להושיע הוא דתושיע הוא לשון פעולה העומדת ליעשות בעתיד והושיע הוא לשון צווי או בקשה וע"כ אצל קוראין היינו המתפללים אליו או רחומיך היינו האוהבים אותך ותורתך או אצל תמימיך היינו אלו שמתנהגים בתמימות במצותיך אצל כולם ודאי הוא לנו שהקב"ה תמיד להושיעם וכתוב לשון תושיע אצל שוחרייך שהם לומדי התורה צריך צווי ובקשה דאולי לא תיחשב לו התורה לזכות אם אינו לומד לשמה או שלומד לקנטר וכדומה ושוב שמעתי כע"ז מבני הר"י נ"י ששמע מהרה"צ מהר"ר מפשעווארסק זצ"ל שאמר בשם מגיד דשאני אוהבי תורה מלומדי תורה דאוהבי תורה אין להם מכשול בדכתיב שלוי רב לאוהבי תורתך ואין להם מכשול אצל לומדי תורה שפיר יכול להיות להם מכשול והיינו כדנ"ל דלומדי תורה אינם בטוחים בזכותם כ"כ.